

УДК 621.311.68

Прокопенко В.В., к.т.н., доцент,
Босенко О.А., студент,

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут»

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМ ЕЛЕКТРОПОСТАЧАННЯ ШЛЯХОМ МОНІТОРИНГУ ЯКОСТІ ЕЛЕКТРИЧНОЇ ЕНЕРГІЇ

Якість електроенергії (ЯЕ) є одним з факторів, які безпосередньо впливають на енергоефективність. Невідповідність ЯЕ нормативним документам призводить до економічних збитків через недовідпуск продукції, її псування, зниження продуктивності підприємств, простою обладнання, збільшення електричних втрат і іншим негативним наслідкам [1].

Винуватцями в спотворенні ЯЕ можуть бути як енергопостачальна організація, так і споживач. Для ефективної підтримки ЯЕ необхідні комплексні техніко-економічні рішення, що стосуються як споживача, так і енергопостачальних організацій [2].

Ідея роботи полягає в тому, що підтримання ЯЕ на рівні нормативних документів досягається за допомогою оперативного моніторингу показників якості електроенергії (ПЯЕ) на межі балансового розмежування споживача з енергопостачальною організацією, результати якого використовуються з застосуванням різних оригінальних способів і засобів, для безпосереднього індивідуального і групового управління ПЯЕ і непрямого управління за рахунок коригування вартості спожитої електроенергії в залежності від її якості.

Методика коригування вартості спожитої електроенергії в залежності від її якості, проілюстрована блок - схемою (рис.1). Відповідна функція повинна бути вбудована в лічильник електроенергії.

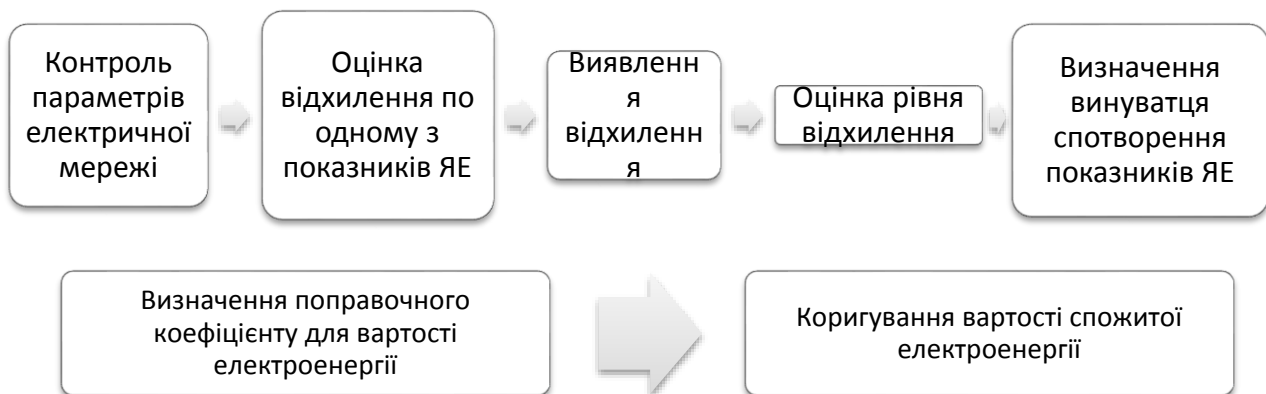

Рис.1. Блок-схема функціонального блоку визначення вартості спожитої електроенергії в залежності від її якості.

Дана методика є техніко-економічним механізмом стимулювання як споживачів, так і постачальників електроенергії в підтримці ЯЕ. Економічна частина механізму полягає в наступному: якщо спотворення в ЯЕ вносить споживач, то він буде змушений платити за електричну енергію за вищою ціною, якщо ж електроенергія, яка надходить споживачеві не відповідає нормативним документам з вини енергопостачальної організації, то споживач платить менше.

У реальності зміни значень ПЯЕ відбуваються постійно, що попри все не впливає на використання методики, яка дозволяє виробляти коригування вартості електроенергії в Online режимі з урахуванням всіх змін. Для визначення винуватця погіршення якості електроенергії слід визначати фактичний внесок у зміну ПЯЕ як споживача, так і енергопостачальної організації. Аналіз відомих підходів до визначення фактичного вкладу дозволив авторам

досліджень, проведених в [3] розробити метод визначення фактичного внеску за результатами вимірювання. Цей метод і буде застосовуватися при визначенні винуватця погіршення якості електроенергії (Табл. 1).

Таблиця 1. Властивості електроенергії, показники, що її характеризують і найбільш вірогідні винуватці погіршення ЯЕ.

Властивості електроенергії	Показник ЯЕ	Найбільш вірогідні винуватці
Відхилення напруги	- Стале відхилення напруги - Розмах зміни напруги	Енергопостачальна компанія
Несинусоїдальність напруги	- Коефіцієнт $n - o$ ї гармонічної складової напруги; - Коефіцієнт спотворення синусоїдальності кривої напруги	Споживач з нелінійним навантаженням
Несиметрія трьохфазної системи напруг	- Коефіцієнт несиметрії напруг по нульовій послідовності; - Коефіцієнт несиметрії напруг по зворотній послідовності	Споживач з нелінійним навантаженням
Коливання напруги	- Доза флікера	Споживач з нелінійним навантаженням
Відхилення частоти	Відхилення частоти	Енергопостачальна компанія
Провал напруги	Тривалість провалу напруги	Енергопостачальна компанія
Імпульс напруги	Імпульсна напруга	Енергопостачальна компанія
Тимчасова перенапруга	Коефіцієнт тимчасової перенапруги	Енергопостачальна компанія

Висновок. Застосування алгоритмів і програмних засобів реалізації запропонованих способів є економічно вигідним і дозволяє скоротити енергоємність виробництва, втрати електроенергії в електричних мережах, поліпшити якість продукції, що випускається, зменшити шкоду, спричинену виходом з ладу електрообладнання.

Список використаних джерел:

1. Суднова, В. В. Якість електричної енергії. / В. В. Суднова. – М.: ЗАТ «Енергосервіс», – 2000. – 80 с.
2. Железко, Ю.С. Використання знижок і надбавок до тарифів за якість електричної енергії. / Ю.С. Железко // Променергетика. – 1991. – №11. – С. 9-11.
3. ГОСТ 13109-97 Электрическая энергия. Совместимость технических средств электромагнитная. Нормы качества электрической энергии в системах электроснабжения общего назначения / Межгосударственный совет по стандартизации, метрологии и сертификации. Минск: ИПК Изд-во стандартов, 1998. – 42с.